

Mladá veda

Young Science

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 1, ročník 14., vydané v marci 2026

ISSN 1339-3189, EV 167/23/EPP

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Wrocław. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

prof. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

PhDr. Veronika Kmetóny Gazdová, PhD. (Inštitút edukológie a sociálnej práce, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

Mgr. Monika Šavelová, PhD. (Katedra translitológie, Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

doc. Mgr. Michal Garaj, PhD. (Katedra politických vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Banícke múzeum, Rožňava)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSS UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

OSLAVY ÚSTAVY V ŠTÁTOCH EURÓPSKEJ ÚNIE

CELEBRATIONS OF THE CONSTITUTION IN EUROPEAN UNION MEMBER STATES

Patrik Hajdu¹

Autor pôsobí ako interný doktorand na Fakulte verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Vo svojej vedeckej činnosti sa špecializuje na postavenie hlavy štátu v systéme orgánov verejnej moci. Ťažiskom jeho výskumu je analýza prezidentského úradu ako inštitúcie a administratívno-právne aspekty výkonu zahraničnej služby štátu.

The author is a full-time PhD candidate at the Faculty of Public Administration, Pavol Jozef Šafárik University in Košice. His research specializes in the position of the Head of State within the system of public authorities. The focus of his work is the analysis of the Office of the President as an institution and the administrative-legal aspects of the state's foreign service.

Abstract

This paper provides an overview of the approaches to Constitution Day celebrations across the Member States of the European Union. The aim is to identify whether and in what form individual countries commemorate their basic law, with an emphasis on distinguishing between the celebrations of historical constitutional texts and new democratic constitutions. Drawing on public holiday data (differentiating between national holidays and memorial days), the author also examines equivalent statehood holidays, such as republic days, independence days, or monarch's days, that serve a proxy symbolic function in the political calendar when a dedicated constitutional holiday is absent. The outcome of the study is a categorization of EU states based on whether their primary national celebrations center on historical continuity, a new democracy, or a proxy symbol. The interpretive discussion focuses on selected illustrative cases, while a comprehensive overview is provided in a synoptic table.

Keywords: Constitution Day, European Union, political rituals, constitutional identity, public holiday

Abstrakt

Predkladaný príspevok ponúka prehľad prístupov k oslavám ústavy naprieč členskými štátmi Európskej únie prostredníctvom štátnych sviatkov. Cieľom je identifikovať, či a akou formou si jednotlivé krajiny pripomínajú svoj základný zákon, pričom dôraz sa kladie na rozlíšenie

¹ Adresa pracoviska: Mgr. Patrik Hajdu, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Fakulta verejnej správy, Katedra verejnoprávných disciplín, Popradská 66, 040 11 Košice
E-mail: patrik.hajdu@student.upjs.sk

medzi oslavami historických ústavných textov a nových demokratických ústav. Na základe dát o štátnych sviatkoch (s rozlíšením pamätných dní) sa v prípadoch absencie samostatného ústavného sviatku autor zameriava aj na ekvivalentné sviatky štátnosti, ako sú dni republiky, nezávislosti či sviatky panovníka, ktoré v politickom kalendári plnia zástupnú symbolickú funkciu. Výsledkom práce je kategorizácia štátov EÚ podľa toho, či predmetom ich hlavných štátnych osláv je historická kontinuita, nová demokracia, alebo zástupný symbol. Interpretáčna diskusia sa sústreďuje na vybrané ilustratívne prípady, pričom kompletný prehľad je uvedený v synoptickej tabuľke.

Kľúčové slová: Deň ústavy, Európska únia, politické rituály, ústavná identita, štátny sviatok

Úvod

Ústavy v moderných demokratických spoločnostiach nám nepredstavujú len najvyššiu právnu normu regulujúcu štátnu moc, no často plnia aj symbolickú a integratívnu funkciu. Ako konštatuje Csink (2022), sú to práve ústavy, ktoré sú manifestáciou tradície, identity a politických zvyklostí daného štátu.

V kontexte formovania národnej identity zohráva hlavnú úlohu kolektívna pamäť, ktorá sa prenáša prostredníctvom tzv. miest pamäti (*lieux de mémoire*), medzi ktoré patria nielen hmotné monumenty, ale aj symboly, sviatky a verejné oslavy (Pistan, 2020). Oslavy Dňa ústavy možno v tomto smere chápať ako politické rituály, ktoré slúžia na upevňovanie legitimity štátnej moci (Foret, 2010). Tieto ceremónie poskytujú spoločnosti možnosť opätovne prežívať zakladajúce momenty a potvrdiť jej vernosť ústavným princípom. Tento fenomén zároveň priamo korešponduje s konceptom ústavného patriotizmu, ktorý nahrádza predpolitické etnické väzby pripútanosťou k univerzalistickým normám a ústave (Linden-Retek, 2023).

Pri pohľade na politickú mapu Európskej únie (ďalej len „EÚ“) je však pozorovateľná rozdielnosť v prístupe k týmto oslavám. Na jednej strane sú štáty so silnou tradíciou verejných osláv, najmä však v strednej a východnej Európe. Napríklad v Poľsku má Sviatok ústavy 3. mája charakter jedného z najdôležitejších štátnych sviatkov (Dobrowolski a Lis-Staranowicz, 2022; Halász, 2019), čo svedčí o snahe zachovať kontinuitu štátnosti a národnej identity napriek historickým pauzám. Podobne v Maďarsku sú historické ústavné tradície, symbolika svätoštefanskej koruny a pripomínanie si štátnosti hlboko zakorenené v politickom diskurze no aj v ústavnom texte (Allezard, 2022; Halász 2019).

V kontraste stoja značne dlhšie zavedené demokracie západnej Európy, ako napríklad Holandsko, kde absentuje takáto rituálne exponovaná ústavná identita a kde sa vzťah k ústave formuje skôr pragmatickým smerom (Besselink a Claes, 2019). Táto rôznorodosť odráža značne odlišné historické cesty, ktorými si členské štáty prešli, no najmä diskontinuitu a akúsi potrebu nového začiatku v post-socialistických krajinách po páde totalitných režimov (Szabó, 2022).

Hoci existuje značná literatúra venujúca sa ústavnej identite a histórii v regióne strednej Európy (Csink a Trócsányi, 2022), ako aj prácam analyzujúcim pamäťové zákony (Belavusau a Gliszczynska-Grabias, 2020), v súčasnom vedeckom diskurze absentujú prehľady, ktoré by systematicky mapovali formy pripomínania si prijatia ústavy naprieč všetkými 27 členskými štátmi EÚ. Existujúce výskumy sa často obmedzujú na partikulárne

prípadové štúdie alebo sa zameriavajú primárne na normatívny text ústav, a nie na rituálny aspekt ich osláv v širšom európskom kontexte. Voľba toho, či štát právne a protokolárne formalizuje Deň ústavy (alebo ktorý „zástupný“ sviatok stavia do centra štátnej symboliky), pritom môže slúžiť ako indikátor toho, aký zakladajúci prvok je v danom politickom spoločenstve verejne privilegovaný a akým spôsobom sa ústavný text spája s legitimitou režimu.

Príspevok vychádza z analýzy dát a literatúry o štátnych sviatkoch a tiež z porovnania ústavných textov a ich preambúl, ktoré často kodifikujú vzťah k minulosti a národnej symbolike.

Teoretické východiská: Ústava ako symbol a pamäť

Pri porovnaní „ústavných kultúr“ v Európskej únii prichádzame k akejsi deliacej línii, ktorú nemožno redukovať len na geografické rozdelenie Východ – Západ, ale ktorá pramení z odlišnej historickej skúsenosti s kontinuitou štátnej moci. Kým v zavedených demokraciách západnej Európy sa ústavný vývoj často niesol v znamení organického vývoja, krajiny strednej a východnej Európy čelili opakovaným stratám sebaurčenia (Albi a Bardutzky, 2019; Pistan, 2020). Tento historický zlom vytvoril v tzv. „nových demokraciách“ (alebo ak chceme „vrátených“) špecifickú potrebu využívať ústavu nielen ako právny nástroj, ale ako symbol politického oslobodenia. V kontexte politickej sociológie tak v tomto regióne vznikol fenomén, ktorý Belavusau a Gliszczyńska-Grabias (2020) definujú ako „mnemonický konštitucionalizmus“. V tomto modeli sa autorita a legitimita štátu odvíja od morálneho vymedzenia sa voči minulosti (najmä totalitnej), pričom právna regulácia historickej pamäti sa stáva základom nového režimu.

Na jednom póle typológie nachádzame model, ktorý možno označiť ako „ústavný pragmatizmus“. Kým v úvode spomínané Holandsko tento postoj ilustruje metaforou „plavenia sa s ostatnými“, podobný vzorec absencie pompéznych osláv sledujeme aj v škandinávskych monarchiách (Hirsch Ballin, 2020; Besselink a Claes, 2019). V krajinách ako Švédsko či Dánsko kontinuita štátnej moci, siahajúca až k historickým dokumentom z 19. storočia (napr. švédsky „Nástroj vlády“ z roku 1809), spôsobila, že moderná ústavnosť sa vyvíjala evolučne (Krunke a Baumbach, 2019). V týchto systémoch je symbolická rola integrátora spoločnosti často prenesená na inštitúciu panovníka, prípadne na oslavy národnej nezávislosti, čím sa ústavný text stáva skôr technickým, než symbolicky exponovaným dokumentom (Nergelius, 2019).

Na opačnom póle stojí model dominantný v krajinách, kde sa ústava stala ústredným prvkom budovania štátu. Tento fenomén nabera na intenzite najmä v Poľsku. Dôležitým aspektom je, že ich sviatok 3. mája bol obnovený už v roku 1919 a po roku 1989 sa stal hlavným prvkom štátnej symboliky, ktorý prepája modernú republiku s jej historickými predchodcami (Halász, 2019).

Podobnú tendenciu prehlbovania historického naratívu vidíme aj v Maďarsku. Okrem odkazov na Svätoštefanskú korunu je tu dominantným prvkom vyhlásenie 25. apríla za Deň Základného zákona, čo potvrdzuje snahu o priamu sakralizáciu textu prijatej ústavy (Balatoni a Halász, 2022). Súčasťou tejto performatívnej roviny sú aj nové rituály, ako napríklad

prísaha premiéra, ktorý ju skladá s rukou na srdci a držiac cíp národnej vlajky (Máté-Tóth a Feleky, 2009).

V prípade Slovenska je tento aspekt explicitne vyjadrený vyhlásením 1. septembra za Deň Ústavy SR. Tento sviatok pripomína prijatie ústavy v roku 1992, ešte pred formálnym vznikom samostatného štátu, čím sa ústava stala jedným zo základných kameňov novej štátnosti a definitívnym rozchodom s federálnym usporiadaním (Erdősová, 2022).

Rumunsko predstavuje špecifický prípad tendenčnej ústavnej identity, ktorá osciluje medzi eurocentrickým a etnocentrickým pólom (Guțan, 2022). Signifikantná forma mnemonického konštitucionalizmu je prítomná v pobaltských štátoch. V Lotyšsku bola po obnovení nezávislosti opäťovne zavedená ústava z roku 1922, avšak s doplnenou preambulou zdôrazňujúcou kontinuitu štátu (Krūma a Statkus, 2019). Litva zasa aktívne využíva svoj právny systém na obranu svojho historického naratívu (Belavusau a Gliszczyńska-Grabias, 2020). Tento prístup sa prejavuje najmä v rozhodovacej činnosti súdov, ktoré stíhajú sovietske represie voči litovským partizánom ako zločin genocídy, čím z právneho hľadiska definujú útok na túto politickú skupinu ako útok na samotnú podstatu litovského národa (Bruskina, 2020).

V stabilných demokraciách ako Nemecko či Francúzsko ústava ustupuje iným symbolom. V Nemecku sa síce vyvinul koncept „ústavného patriotizmu“ (*Verfassungspatriotismus*), ktorý nahrádza etnický nacionalizmus lojalitou k Základnému zákonu (*Grundgesetz*) (Grimm, Wendel a Mayer, 2019), no nemecká identita je skôr reflexívna a zameraná na ochranu hodnôt „nikdy viac“ (špecificky po zverstvách nacizmu), než na pompézne oslavy dátumu prijatia ústavy, ktoré sú prekryté Dňom zjednotenia (*Tag der Deutschen Einheit*). Vo Francúzsku je ústavná identita silná v kontexte republikanizmu, ale tieto hodnoty sú vnímané ako súčasť širšej politickej kultúry a revolučného odkazu (14. júl), nielen ako text ústavy z roku 1958 (Constitution of France, 2008).

Predmet a formy osláv

Pri upriamení pozornosti na kalendár štátnych sviatkov v priestore EÚ zistíme, že voľba dňa osláv ústavy nie je považovaná len za formálnu záležitosť, ale ako hlavný indikátor ústavnej identity štátu. Pre účely nasledujúcej kategorizácie je rozhodujúcim kritériom zaradenia predmet hlavného štátneho sviatku, resp. dominantný naratív verejných osláv, nie samotná historická funkcia ústavy v politickom vývoji daného štátu. Znamená to, že aj keď ústava zohrala kľúčovú úlohu pri demokratickom zlome (napr. v Portugalsku), štát je zaradený podľa toho, čo je reálnym ťažiskom jeho hlavného štátneho sviatku. Predmetom daných osláv nemusí byť vždy len aktuálne platný normatívny text. V tomto momente si môžeme členské štáty rozdeliť do troch skupín podľa toho, aký „ústavný moment“ si pripomínajú.

Skupinu prvú nám budú tvoriť štáty, ktoré oslavujú svoje historické dokumenty, často s odkazom na svoju dlhovekosť či kontinuitu. Druhú skupinu, zároveň tú najpočetnejšiu, nám tvoria predovšetkým postsocialistické štáty, kde dátum prijatia novej (alebo vrátenia sa k pôvodnej) ústavy symbolizuje zlom, diskontinuitu a „návrat do Európy“. Tretiu skupinu nám reprezentujú štáty, kde ústavný text ustupuje do úzadia v prospech iných, pre daný štát typicky silnejších symbolov štátnosti, akými môžu byť získanie nezávislosti či zjednotenie.

Oslavy historickej kontinuity a „starých“ ústav

V priestore EÚ možno pokladať za najvýznamnejšieho predstaviteľa nami vyčlenenej prvej skupiny Poľsko. Sviatok ústavy 3. mája (*Święto Narodowe Trzeciego Maja*) pripomína prijatie Vládneho zákona z roku 1791, ktorý je považovaný za prvú písanú ústavu v Európe (Biernat a Kawczyńska, 2019). Aj keď táto ústava platila len krátko, stala sa „miestom pamäti“ a symbolom nezávislosti, ktorý bol v poľských vlasteneckých kruhoch oslavovaný aj v obdobiach, keď poľský štát v dôsledku rozdelenia medzi mocnosti neexistoval (Halász, 2019). Pre poľský štát tento dátum nesymbolizuje len čisto legislatívny akt, ale vôľu národa k suverenite, čo sa odráža v jeho značne privilegovanom postavení medzi štátnymi sviatkami (Biernat a Kawczyńska, 2019). Z právneho hľadiska je tak tento deň v Poľsku formálne ukotvený ako oficiálny štátny sviatok a zároveň deň pracovného pokoja (Ustawa o dniach wolnych od pracy, 1951).

Do tejto skupiny patria aj viaceré škandinávске krajiny, ktorých ústavný vývoj nebol narušený totalitnými režimami v takej miere ako v strednej Európe. Napríklad Dánsko oslavuje Deň ústavy (*Grundlovsdag*) 5. júna (EMA, 2025; Ministry of Foreign Affairs of Denmark, 2009). Tento deň historicky pripomína prijatie prvej demokratickej ústavy z roku 1849, ktorá znamenala prechod od absolutizmu ku konštitučnej monarchii. Hoci 5. jún nie je v Dánsku legislatívne ukotvený ako oficiálny štátny sviatok ani plošný deň pracovného pokoja (Det Faglige Hus, 2025), v spoločnosti je silne vnímaný ako oslava a potvrdenie demokracie (Denmark.dk, 2011). Verejné pripomínanie tohto dňa sa zároveň vzťahuje aj na aktuálne platnú ústavu z roku 1953, ktorá bola symbolicky prijatá v ten istý deň, čím plynule nadviazala na dánsku konštitučnú tradíciu (Denmark's Constitution of 1953, 2013). V kultúrne blízkom Švédsku pripadá ich Národný deň (*Sveriges nationaldag*) na 6. júna (EMA, 2025). Tento dátum sa historicky viaže jednak na politicko-štátoprávne míľniky spojené s formovaním švédskej štátnosti a jednak na ústavu z roku 1809 (Nordiska museet, 2025), pričom súčasný ústavný rámec je kodifikovaný v neskorších ústavných aktoch (Sweden's Constitution of 1974, 2012). Na rozdiel od dánskeho modelu je tento dátum vo Švédsku legislatívne definovaný ako plnohodnotný štátny sviatok spojený s dňom pracovného voľna (Lag om allmänna helgdagar, 1989).

Model historickej kontinuity, kde je ústavná tradícia úzko spätá s monarchiou, je prítomný aj v štátoch Beneluxu. Navzdory faktu, že tieto štáty disponujú jednými z najstarších dokumentov v Európe, napríklad Holandsko a jeho ústava (*Grondwet*) z roku 1815 či Belgická ústava z roku 1831, oslavy ich prijatia tu sú značne v pozadí (Besselink a Claes, 2019; Albi a Bardutzky, 2019). V týchto štátoch sa verejná pozornosť sústreďuje skôr na sviatky spojené s panovníkom. Príkladom je Deň kráľa (*Koningsdag*) 27. apríla v Holandsku či Belgický národný sviatok (*Nationale feestdag van België*) (21. júl), ktorý pripomína zloženie prísahy kráľa Leopolda I. vernosti ústave (EMA, 2025), čím sa monarchický princíp priamo prepája s tým ústavným (The Constitution of Belgium, 2014). Podobný charakter má aj Národný deň (resp. slávenie narodenín veľkovojuvodu) 23. júna v Luxembursku (EMA, 2025). Na legislatívnej úrovni sú všetky tieto tri zástupné sviatky štátnosti explicitne uznané ako dni pracovného pokoja, čím v národnom kalendári vytlačajú prípadné oslavy samotných ústavných textov (Algemene termijnenwet, 1964; Loi relative aux jours fériés, 1974; Code du travail, 2019). Môžeme predpokladať, že v týchto stabilných demokraciách je absencia

špecifického ústavného sviatku výsledkom continuity, ktorá na rozdiel od spomenutej strednej Európy nebola preťatá (či pretínaná), a tak spoločnosť nehľadá potrebu demonštratívnej sakralizácie ústavy prostredníctvom samostatného voľného dňa.

Oslavy diskontinuity a „nových“ demokratických ústav

Druhú preberanú skupinu tvoria štáty, ktoré vnímajú prijatie ústavy ako symbolický ale aj právny medzník radikálneho rozchodu s totalitnou minulosťou. Či už hovoríme o páde komunistických režimov v strednej a (alebo pre niekoho len) východnej Európe alebo konci pravicovo orientovaných diktatúr v tej južnej, ústava pri nich plní funkciu „rodného listu“ obnovenej demokracie a neraz aj potvrdenia svojej príslušnosti k európskemu civilizačnému okruhu.

Archetyp diskontinuity

Zvláštne miesto v tejto podskupine zaujíma Slovensko. Deň Ústavy Slovenskej republiky, ktorého oslavy sa konajú vždy 1. septembra (Halász, 2019), pripomínajú jeho ústavu z roku 1992. Pri slovenskom príklade je dobré spomenúť, že tento štátny sviatok má aj štátotvorný rozmer, nakoľko k prijatiu ústavy došlo ešte pred formálnym vznikom samotnej Slovenskej republiky (1. januára 1993). Slovenskú ústavu teda môžeme vnímať nielen ako právny rámec existujúceho štátu, ale aj ako nástroj konštituovania suverenity a jedným z radu definitívnych krokov k rozdeleniu spoločného štátu Čechov a Slovákov (Vikarská a Bobek, 2019). Je potrebné tiež dodať, že od roku 2024 bol 1. september legislatívne zbavený štatútu dňa pracovného pokoja (The Slovak Spectator, 2025), hoci si zachováva symbolický význam štátneho sviatku. Slovensko sa tak stalo príkladom toho, ako ekonomické motívy môžu zasiahnuť aj do symbolickej roviny ústavnej identity.

Relatívne podobný model, no so silným dôrazom na zmenu existujúceho politického režimu, nachádzame v Rumunsku. Jeho ústava prijatá 21. novembra 1991 (schválená referendumom 8. decembra 1991) bola reakciou na pád krutého režimu Nicolae Ceaușesca v decembri 1989. Definovala tak Rumunsko ako demokratický a sociálny štát, ktorý dbá na ľudskú dôstojnosť a politický pluralizmus najvyššou mierou a tým sa radikálne vymedzuje voči predchádzajúcej diktatúre (Guțan, 2022; Constitution of Romania, 2003). Napriek tomu krajina nemá špecifický štátny sviatok na oslavu prijatia ústavy, no existuje pamätný Deň ústavy (*Ziua Constituției României*), ktorý ale neprináša napr. deň pracovného pokoja (Lege nr 120/1995). Naproti tomu existuje Deň zjednotenia (*Ziua Marii Uniri*) 1. decembra, ktorý Rumuni vnímajú ako návrat k demokratickým hodnotám a ktorý už je aj dňom pracovného pokoja.

Archetyp zmierenia

Keď našu pozornosť presunieme na krajiny južnej Európy, zistíme, že ich ústavné sviatky, prípadne dni ústavnosti, ak chceme, sa zväčša viažu na procesy demokratizácie v 70. rokoch 20. storočia. V takom Španielsku sa Deň ústavy (*Día de la Constitución*) oslavuje 6. decembra, čím pripomína referendum z roku 1978, ktorým Španieli schválili novú a predovšetkým demokratickú ústavu (EMA, 2025). Tá bola výsledkom zložitého politického konsenzu, no poslúžila ako isté národné zmierenie, hlavne po smrti generála Franca. Okrem

iného cieľom bolo ukončiť dlhotrvajúci spoločenský konflikt a vytvoriť podmienky na prechod k parlamentnej monarchii (Cyuńczyk, 2021). Z hľadiska pracovného práva má tento sviatok platnosť ako plnohodnotný deň pracovného pokoja (Estatuto de los Trabajadores, 2015; Real Decreto 2403/1985, 1985).

V značne podobnej trajektórii išlo aj Portugalsko, kde ústava z roku 1976 reagovala na Karafiátovú revolúciu z roku 1974, ktorá zvrhla vtedajší autoritársky režim (Rusiňák 2003; Constitution of the Portuguese Republic, 2005). Na rozdiel od Španielov, Portugalci ústavu ako samostatný sviatok neoslavujú, no obdobnú funkciu u nich plní Deň slobody (*Dia da Liberdade*) 25. apríla v nadväznosti na spomínanú revolúciu. Tento pamäťový míľnik je legislatívne garantovaný ako oficiálny štátny sviatok a zároveň celonárodný deň voľna (*Código do Trabalho*, 2009).

Pobaltský a Balkánsky blok

Samostatnú podskupinu tvoria štáty, kde sa demokratický zlom spája ďalej s obnovou nezávislosti, ktorá bola prerušená či už sovietskou alebo juhoslovanskou realitou. Pri pohľade na pobaltské štáty je ich ústavný vývoj charakteristický doktrínou právnej kontinuity. V prípade Litvy, ktorá prijala svoju ústavu referendum 25. októbra 1992, hovoríme o obnovení niekdajšieho demokratického štátu (Constitution of the Republic of Lithuania, 2006). Litva si síce 25. október pripomína ako Deň ústavy (*Konstitucijos diena*), tento deň však nie je štátnym sviatkom a namiesto toho má hlavné postavenie najmä Deň nezávislosti Litvy (*Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena*) 11. marca, ktorým si Litovčania pripomínajú získanie nezávislosti od Sovietskeho zväzu.

Estónsko naproti tomu prijalo ústavu taktiež v referende, a to 28. júna 1992, pričom rovnako využilo odvolanie sa na kontinuitu s ústavou z roku 1938 a na nepremlčateľné právo na sebaurčenie (Constitution of the Republic of Estonia, 2015). Ani v prípade Estónska však nejde o deň pracovného pokoja, 28. jún je evidovaný ako pamätný Deň ústavy, zatiaľ čo hlavným národným sviatkom je taktiež Deň nezávislosti (*Vabariigi aastapäev*) 24. februára, ktorý má obdobný význam ako v prípade Litvy. Tento prístup potvrdzuje aj estónsky zákon o sviatkoch a pamätných dňoch. Podľa neho je 28. jún evidovaný len ako pamätný deň bez pracovného voľna, zatiaľ čo hlavným národným sviatkom a dňom odpočinku je Deň nezávislosti (*Pühade ja tähtpäevade seadus*, 1998).

Pobaltský blok uzatvára Lotyšsko, kde taktiež došlo k úplnému obnoveniu platnosti ústavy z roku 1922, čím sa krajina (obdobne ako jej dvaja susedia) dôrazne vymedzila voči desiatkam rokov trvajúcej sovietskej prítomnosti (Constitution of the Republic of Latvia, 2014). Lotyšsko si prijatie ústavy pripomína 15. februára, avšak opäť bez štatútu štátneho sviatku. Dominantné postavenie štátneho sviatku má najmä 4. máj, teda Deň obnovenia nezávislosti Lotyšskej republiky (*Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas diena*) a 18. november, Deň vyhlásenia Lotyšskej republiky (*Latvijas Republikas proklamēšanas diena*).

Ako potvrdzujú oficiálne pracovnoprávne predpisy a zákony o sviatkoch všetkých troch spomínaných krajín, dni ústavy tu majú výlučne status bežných pamätných dní, zatiaľ čo plnohodnotnými dňami pracovného pokoja sú v tomto regióne výhradne sviatky spojené so získaním či obnovením štátnej nezávislosti (Likums Par svētku, atceres un atzīmējamām

dienām, 1990; Atmintinų dienų įstatymas, 1997; Pühade ja tähtpäevade seadus, 1998; Darbo kodeksas, 2016).

Keď sa od Pobaltia presunieme opäť trochu južnejšie, v priestore bývalej Juhoslávie sú dni ústavnosti taktiež spájané s procesom osamostatnenia. V Slovinsku bola ústava prijatá 23. decembra 1991 (Bardutzky, 2019), teda presne jeden rok po plebiscite o nezávislosti, čím sa stala jedným zo zakladajúcich dokumentov novej štátnosti, tentoraz už oddelenej od socialistickej federácie. Slovinsko si tento dátum pripomína ako Deň ústavy (*Dan ustavnosti*), ktorý síce má štatút pamätného dňa, nie však štátneho sviatku a teda jeho súčasťou nie je pracovné voľno. Hlavným národným dňom zostáva Deň štátnosti (*Dan državnosti*), ktorý oslavuje formálne vyhlásenie nezávislosti v roku 1991 (Bardutzky, 2019).

Podobnú situáciu nachádzame aj vo vedľajšom Chorvátsku, kde bola ústava prijatá 22. decembra 1990 s prívlastkom „Vianočná“ a ešte v čase, keď bola krajina súčasťou Juhoslávie. Tá definovala Chorvátsko ako suverénny štát odmietajúci komunistický systém, čím pripravila pôdu pre odtrhnutie sa od Juhoslávie v nasledujúcom roku. Hoci je tento dátum pre chorvátsku ústavnosť podstatný, hlavným štátnym sviatkom (s pracovným voľnom) je tak ako v Slovinsku Deň štátnosti (*Dan državnosti*), oslavovaný 30. mája. Ten pripomína zvolanie prvého demokratického parlamentu v roku 1990. Samotný dátum vyhlásenia nezávislosti (25. jún 1991) má v súčasnosti, po legislatívnych zmenách z roku 2019, už len štatút pamätného dňa (Čepulo, 2022).

Absencia Dňa ústavy a zástupné sviatky štátnosti

Je nutné uviesť, že významná časť štátov EÚ nemá vo svojom kalendári zavedený špecifický Deň ústavy, či už z pohľadu štátneho sviatku, pamätného dňa či niečoho, čo predstavuje ťažisko štátnej symboliky. V takýchto prípadoch ústavný text, aj keď je normatívne záväzný, ustupuje mierne do úzadia pred inými, často historickými udalosťami, ktoré majú silnejší integračný potenciál pre politické spoločenstvo. Predmetom osláv, ako už bolo načrtnuté vyššie, sa stávajú revolúcie, zjednotenia, vznik republiky alebo aj nadobudnutie nezávislosti.

Dominancia iných symbolov: Veľké republiky

Začneme jednou z najväčších krajín EÚ, Nemeckom. Napriek tomu, že Spolková republika po skúsenostiach s totalitarizmom kladie fundamentálny dôraz na ústavné hodnoty a ústavný patriotizmus, ústredným bodom verejných osláv nie je prijatie ústavy, ale obnovenie štátnej suverenity. Hlavným štátnym sviatkom je 3. október, teda už spomínaný Deň zjednotenia (*Tag der Deutschen Einheit*) (EMA, 2025). V tejto súvislosti je relevantné hodnotenie François Foreta (2010), z ktorého je možno odvodiť istý rituálny deficit tohto sviatku. V porovnaní s tradičnými národnými dňami iných štátov pripomína 3. október skôr administratívny akt zjednotenia než hlboké emocionálne ukotvenie. Tento odstup pramení aj zo samotnej povahy nemeckého Základného zákona (*Grundgesetz*), ktorý bol pôvodne koncipovaný len ako provizorium platné do momentu zjednotenia, čo explicitne vyjadroval aj jeho článok 146 (German Federal Republic, 2012). Nemecko si tak prijatie svojho základného zákona pripomína len ako pamätný deň 23. mája, pričom funkciu hlavného integračného rituálu prebrala oslava zjednotenia.

Naproti tomu je vo Francúzsku ústavná identita silná, no v rovine samotných verejných osláv je ústredným sviatkom 14. júl (*Fête nationale*). Ten sa viaže na pád Bastily a Sviatok federácie, čo symbolizuje oslobodenie od privilégií a jednotu francúzskeho národa (Foret, 2010). Hoci Francúzsko prijalo svoju súčasnú ústavu 4. októbra 1958, tento deň nie je štátnym sviatkom ani dňom pracovného pokoja čo naznačuje, že revolučný mýtus a republikanizmus sú pre francúzsku kolektívnu pamäť dôležitejšie než text ústavy Piatej republiky.

Tento vzorec, kde akt založenia dominuje nad aktom kodifikácie, je prítomný aj v Taliansku. To oslavuje 2. jún ako Deň republiky (*Festa della Repubblica*), ktorý je pripomienkou referenda z roku 1946, v ktorom občania rozhodli o zrušení monarchie (EMA, 2025). Hoci talianska ústava z roku 1947 obsahuje prvky identity, ako je zákaz obnovy fašistickej strany či zrušenie šľachtických titulov (The Constitution of Italy, 2012), verejné oslavy sa sústreďujú na primárny moment vyjadrenia ľudovej vôle (referendum), a nie na dátum prijatia ústavného textu.

Špecifické stredoeurópske koncepty

Vráťme sa do strednej Európy, kde nachádzame štáty, v rámci ktorých absencia oslavy ústavy súvisí so špecifickými historickými naratívami a často aj medzinárodným postavením.

V Rakúsku Spolková ústava ostáva často v tieni geopolitického milníka, ktorým je tzv. Národný sviatok (*Nationalfeiertag*), slávený 26. októbra (EMA, 2025). Tento dátum sa viaže na prijatie zákona o trvalej neutralite v roku 1955, čo bolo hlavným faktorom v tvorbe rakúskej povojnovej identity a suverenity po odchode okupačných vojsk (Pizzinini, 2024). Rakúska ústava tak nemá samostatný štátny sviatok.

Maďarsko predstavuje prípad, kde sa aj po prijatí nového Základného zákona v roku 2011 hlavný dôraz kladie na sakrálny a historický rozmer štátnosti. Hlavným štátnym sviatkom je 20. august, teda Deň zakladateľa štátu, svätého Štefana (*Szent István ünnep*) (EMA, 2025). Ivan Halász (2019) v tejto súvislosti uvádza, že hoci komunistický režim v roku 1949 účelovo stanovil prijatie svojej ústavy na tento deň (aby prekryl náboženský sviatok), po roku 1990 sa sviatku vrátil jeho pôvodný obsah. Hoci tak Základný zákon určil 25. apríl ako pamätný deň ústavy, 20. august ostáva jediným oficiálnym štátnym sviatkom v tomto kontexte (Halász, 2019).

U našich susedov v Českej republike sa na rozdiel od Slovenska neoslavuje prijatie ústavy (16. decembra 1992) ako hlavný (alebo jeden z hlavných) štátnych sviatkov. Tým je 1. január – Deň obnovy samostatného českého štátu (Halász, 2019; EMA, 2025). Dôraz je najmä na obnovenie štátnosti po rozdelení federácie, nie na samotný ústavný dokument. Značnú rolu zohráva aj 28. september – Deň českej štátnosti či 28. október – Deň vzniku samostatného československého štátu (EMA, 2025, Halász 2019).

Sviatky nezávislosti ako dominantný naratív

V mnohých ďalších členských štátoch EÚ ustupuje ústava do úzadia pred oslavami nezávislosti, ktoré sú vnímané ako primárny existenčný akt štátu. Do tejto skupiny, ktorú analyzuje aj Syliwoniuk (2013), radíme predovšetkým krajiny, ktorých štátnosť sa formovala vymedzením sa voči cudzej nadvláde.

Typickým príkladom je Fínsko, kde sa 6. decembra oslavuje Deň nezávislosti (*Itsenäisyyspäivä*), pripomínajúci vyhlásenie suverenity a odtrhnutie sa od Ruska v roku 1917 (EMA, 2025). Hoci fínska republika prijala svoju prvú ústavu už v roku 1919 (a v súčasnej podobe platí od roku 2000), tento ústavný moment nie je osobitne sviatočne inštitucionalizovaný (EMA, 2025). Ústavnosť je tu interpretovaná skôr ako následný technicko-právny krok po konštitutívnom akte suverenity.

Analogickú situáciu sledujeme v Írsku, kde je ústava z roku 1937 síce stabilným pilierom štátu, no verejné oslavy sa viažu napríklad na Deň svätého Patrika (*Saint Patrick's Day*) 17. marca, teda na kultúrne a emancipačné míľniky, nie na právny text (EMA, 2025).

V regióne Stredomoria reprezentujú tento model ostrovné štáty s britskou koloniálnou minulosťou (Sylwoniuk, 2013). Na Cypre sa 1. október viaže na vznik republiky v roku 1960 (EMA, 2025), teda na Deň nezávislosti (*Ημέρα Ανεξαρτησίας της Κύπρου*). Hoci cyperská ústava nadobudla účinnosť v ten istý deň, štát sviatočne nerozlišuje medzi „dňom ústavy“ a „dňom nezávislosti“, pričom rozhodujúcim pamäťovým rámcom zostáva akt založenia suverénneho štátu.

Podobnú trajektóriu sleduje Malta, ktorá si pripomína Deň nezávislosti (*Jum l-Indipendenza*) 21. septembra, popri ktorom oslavuje aj neskorší vznik republiky a odchod britských vojsk (Sylwoniuk, 2013; EMA, 2025). Sviatočný kalendár tu reflektuje postupné, fázovité završovanie suverenity, v ktorom je ústava (prijatá v roku 1964) chápaná len ako jeden z nástrojov širšieho emancipačného procesu (Xuereb, 2019; Sylwoniuk, 2013).

Ak sa presunieme do Bulharska, zistíme, že štátny sviatok 22. septembra (EMA, 2025) patrí Dňu nezávislosti (*Ден на независимостта*), čo odkazuje úplné osamostatnenie od Osmanskej ríše v roku 1908 (VAS, 2025). Hoci moderné Bulharsko prijalo novú demokratickú ústavu v roku 1991 (Constitution of the Republic of Bulgaria, 2007), tento dátum nebol transformovaný na osobitný štátny sviatok. Podobne ako v iných post-imperiálnych prípadoch, aj tu je za primárny zakladajúci prvok považované nadobudnutie nezávislosti, zatiaľ čo ústava predstavuje jeho inštitucionálnu konkretizáciu.

Blok uzatvárame Gréckom, ktorého ústava, prijatá v roku 1975 potvrdila pád vojenskej junty a nastolenie republiky, čo uzavrelo kapitolu dlhotrvajúcej politickej nestability (Hellenic Republic, 2025a; Constitution of Greece, 2008). Podobne ako Bulhari, ani Gréci nemajú špecifický deň, v ktorom oslavujú ústavu, no ich pozornosť sa upriamuje na dva pre nich významnejšie národné dni, konkrétne Deň nezávislosti (*Ημέρα της Ανεξαρτησίας*) oslavovaný 25. marca (začiatok povstania proti Osmanskej ríši v roku 1821), či 28. október, tzv. Deň NIE (*Ημέρα του Όχι*), pripomínajúci odmietnutie talianskeho ultimáta počas 2. svetovej vojny (Hellenic Republic, 2025b; Encyclopaedia Britannica, 2025).

Syntéza a typológia ústavných sviatkov v EÚ

Vychádzajúc z prehľadu konkrétnych členských štátov predstaveného v predchádzajúcej časti je možné a vhodné pristúpiť k syntéze získaných poznatkov. Spôsob, akým rozličné politické národy spomínajú na svoj základný zákon, sa diferencuje a táto rozmanitosť súvisí s mierou historickej diskontinuity konkrétneho štátu. Ak sa zameriame na politickú mapu EÚ, je zjavná dvojčlenná štruktúra medzi tzv. novými a starými členskými štátmi, ktorá odráža rôzne historické, ekonomické a neraz aj sociálne faktory. Toto delenie zásadne formuje politické postoje a rozhodovanie v rámci EÚ.

V debatách o minulosti často rozdeľujeme Európu na „starú“ a „novú“. Toto rozdelenie odráža rozdiely v kultúre, politike a ekonomike medzi krajinami, ktoré mali dlhodobé historické tradície, a tými, čo prešli významnými zmenami po druhej svetovej vojne alebo po páde železnej opony. Stabilné demokracie západnej a severnej Európy berú ústavu ako funkčný prostriedok správy, ktorý nevyžaduje špeciálne štátne oslavy. Naproti tomu štáty strednej a východnej Európy vidia ústavu za niečo s fundamentálnym významom. Pre post-komunistické a post-totalitné krajiny je ústava nielen právnym dokumentom, ale aj symbolom opätovného začlenenia do Európy a súčasne zárukou, že predchádzajúce skúsenosti sa viac nebudú opakovať.

Na základe predmetu osláv a miery historickej kontinuity rozlišujeme tri modely:

1. model historickej kontinuity – štáty oslavujúce pôvodné/historické ústavné dokumenty bez zlomu
2. model novej demokracie – štáty, kde ústava symbolizuje prerušenie a rozchod s totalitným režimom
3. model zástupného symbolu – do tretieho modelu zaraďujeme aj prípady, keď je dominantným naratívom nezávislosť alebo zjednotenie, a ústava v kalendári nefiguruje ako samostatný sviatok

Štát	Hlavný sviatok	Sviatok Ústavy	Model
Belgicko	21. júl (Národný sviatok)	Neoslavuje sa	Historická kontinuita
Bulharsko	22. september (Nezávislosť)	16. apríl (Pamätný deň)	Zástupný symbol
Cyprus	1. október (Nezávislosť)	Neoslavuje sa	Zástupný symbol
Česko	1. január (Deň obnovy štátu)	Neoslavuje sa	Zástupný symbol
Dánsko	5. jún (Deň ústavy)	5. jún (bez prac. voľna)	Historická kontinuita
Estónsko	24. február (Nezávislosť)	28. jún (Pamätný deň)	Nová demokracia
Fínsko	6. december (Nezávislosť)	Neoslavuje sa	Zástupný symbol
Francúzsko	14. júl (Pád Bastily)	Neoslavuje sa	Zástupný symbol
Grécko	25. marec (Nezávislosť)	Neoslavuje sa	Zástupný symbol
Holandsko	27. apríl (Deň kráľa)	Neoslavuje sa	Historická kontinuita
Chorvátsko	30. máj (Deň štátnosti)	Neoslavuje sa	Nová demokracia
Írsko	17. marec (Sv. Patrik)	Neoslavuje sa	Zástupný symbol
Litva	11. marec (Deň nezávislosti)	25. október (Pamätný deň)	Nová demokracia
Lotyšsko	18. november (Vyhlásenie rep.)	15. február (Pamätný deň)	Nová demokracia
Luxembursko	23. jún (Sviatok vojvodu)	Neoslavuje sa	Historická kontinuita
Maďarsko	20. august (Sv. Štefan)	25. apríl (Pamätný deň)	Zástupný symbol
Malta	21. september (Nezávislosť)	Neoslavuje sa	Zástupný symbol
Nemecko	3. október (Deň jednoty)	23. máj (Pamätný deň)	Zástupný symbol
Poľsko	3. máj (Deň ústavy)	Štátny sviatok	Historická kontinuita
Portugalsko	10. jún (Deň Portugalska)	Neoslavuje sa	Nová demokracia
Rakúsko	26. október (Neutralita)	Neoslavuje sa	Zástupný symbol
Rumunsko	1. december (Zjednotenie)	8. december (Pamätný deň)	Nová demokracia
Slovensko	1. september (Deň ústavy)	1. september (Štátny sviatok)	Nová demokracia
Slovinsko	25. jún (Deň štátnosti)	23. december (Pamätný deň)	Nová demokracia
Španielsko	6. december (Deň ústavy)	Štátny sviatok	Nová demokracia
Švédsko	6. jún (Národný deň)	Súčasť 6. júna (Národný deň)	Historická kontinuita
Taliansko	2. jún (Deň republiky)	Neoslavuje sa	Zástupný symbol

Tabuľka 1 – Synoptický prehľad hlavných sviatkov štátov EÚ

Zdroj: Vlastné spracovanie autora na základe analyzovaných dát

Záver

Zostáva nám zhrnúť, že ústava (či jej ekvivalenty) majú silné pamätné miesto v každom z 27 štátov EÚ. Je však pozoruhodné, ako sa k oslave či pripomenutiu si tej ktorej ústavy jednotlivé národy stavajú. Zjavne, tak, ako aj v iných aspektoch, stále nachádzame pomyselnú hranicu medzi východom a západom, inak tomu nebude ani v prípade prístupu k základnému zákonu. No aj toto zaužívané rozdelenie na východnú a západnú Európu je pri takto komplexnej téme nedostatočné a vyžaduje si hlbšiu nuanciu.

Predložená analýza totiž preukázala, že deliaca línia v skutočnosti nevedie len po geografických poludníkoch, ale kopíruje skôr trajektórie historickej diskontinuity. Zatiaľ čo v stabilných demokraciách severozápadného krídla únie vnímame ústavu skôr ako pragmatický inštrument vládnutia, ktorý si nevyžaduje pompéznú sakralizáciu formou dňa pracovného pokoja, v priestore „novej Európy“ plní základný zákon odlišnú, priam existenciálnu funkciu. Pre štáty ako Poľsko či pobaltské republiky nie je ústava len normatívnym textom, ale predovšetkým symbolom prežitia a definitívneho doktrinálneho rozchodu s totalitnou minulosťou. Práve tento identitárny rozmer je vedúcim aspektom, ktorý determinuje potrebu rituálneho potvrdzovania ústavnosti formou štátneho sviatku.

Zároveň sme identifikovali tretí, špecifický prúd, ktorý sa vymyká binárnemu deleniu. Ide o štáty, kde ústavný patriotizmus ustupuje do úzadia pred silnejšími naratívami národného oslobodenia a nezávislosti (napr. Fínsko, Malta, Cyprus). V týchto prípadoch je zakladajúcim prvkom samotný akt získania slobody od cudzej moci, pričom ústava je chápaná „len“ ako inštitucionálny následok tohto aktu. Možno teda konštatovať, že hoci EÚ smeruje k právnej harmonizácii, v rovine symbolickej a rituálnej ostáva mozaikou rôznorodých pamäťových kultúr, kde je pre niektoré národy sloboda samozrejmosťou zdedenou po predkoch, zatiaľ čo pre iné ostáva stále čerstvým výdobytkom, ktorý je potrebné spoločensky a rituálne chrániť.

*Tento článok odporúčal na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
prof. Dr. Ivan Halász, Ph.D.*

*Príspevok bol vypracovaný v rámci výskumného projektu VEGA 1/0487/24/13
„Posilňovania ústavného povedomia a autority ústavy v stredoeurópskom kontexte“.*

Použitá literatúra

1. ALBI, Anneli a Samo BARDUTZKY, 2019. Revisiting the Role and Future of National Constitutions in European and Global Governance. In: Anneli ALBI a Samo BARDUTZKY, eds. National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law [online]. The Hague: T.M.C. Asser Press, s. 3 – 38. [cit. 2026-01-16]. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-94-6265-273-6_1
2. ALGEMENE termijnenwet. 1964. Algemene termijnenwet (Wet van 25 juli 1964, houdende berekening van termijnen in verband met de zaterdag, de zondag en algemeen erkende feestdagen) [online]. [cit. 2026-02-12]. Dostupné z: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0002448>
3. ALLEZARD, Laurianne, 2022. Constitutional Identity, Identities and Constitutionalism in Europe. In: Hungarian Journal of Legal Studies [online]. Roč. 63, č. 1, s. 58 – 77. [cit. 2026-01-20]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1556/2052.2022.00391>

4. ATMINTINŪ dienų įstatymas. 1997. Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymas [online]. e-TAR. [cit. 2026-01-20]. Dostupné z: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D570962773F8>
5. BALATONI, Mónika a Ivan HALÁSZ, 2022. Ústavodarná chvíľa (constitutional moment) prijatia maďarského základného zákona z roku 2011 a pokusy o jeho umeleckú propagáciu. In: Právny obzor [online]. Roč. 105, č. 4, s. 342 – 359. [cit. 2026-02-20]. Dostupné z: <https://doi.org/10.31577/pravnyobzor.2022.4.05>
6. BARDUTZKY, Samo, 2019. The Future Mandate of the Constitution of Slovenia: A Potent Tradition Under Strain. In: Anneli ALBI a Samo BARDUTZKY, eds. National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law [online]. The Hague: T.M.C. Asser Press, s. 687 – 744. [cit. 2026-01-11]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/978-94-6265-273-6>
7. BELAVUSAU, Uladzislau a Aleksandra GLISZCZYŃSKA-GRABIAS, 2020. Epilogue: Mnemonic Constitutionalism in Central and Eastern Europe. In: European Papers [online]. Roč. 5, č. 3, s. 1231 – 1246. [cit. 2026-02-10]. Dostupné z: <https://doi.org/10.15166/2499-8249/432>
8. Belgium's Constitution of 1831. 2014. [online]. [cit. 2026-02-11]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Belgium_2014.pdf
9. BESSELINK, Leonard a Monica CLAES, 2019. The Netherlands: The Pragmatics of a Flexible, Europeanised Constitution. In: Anneli ALBI a Samo BARDUTZKY, eds. National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law [online]. The Hague: T.M.C. Asser Press, s. 179 – 220. [cit. 2026-02-18]. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-94-6265-273-6_16
10. BIERNAT, Stanisław a Monika KAWCZYŃSKA, 2019. The Role of the Polish Constitution (Pre-2016): Development of a Liberal Democracy in the European and International Context. In: Anneli ALBI a Samo BARDUTZKY, eds. National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law [online]. The Hague: T.M.C. Asser Press, s. 745 – 793. [cit. 2025-12-28]. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-94-6265-273-6_16
11. CODE du travail. 2019. Code du travail de la Grand-Duché de Luxembourg [online]. [cit. 2026-01-30]. Dostupné z: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/code/travail/20190101>
12. CÓDIGO do Trabalho. 2009. Lei n.º 7/2009, de 12 de fevereiro, Código do Trabalho [online]. Diário da República. [cit. 2026-02-18]. Dostupné z: <https://trabalhador.pt/feriados-quais-os-obrigatorios-e-quais-os-facultativos/>
13. Constitution of the republic of Bulgaria, 2007. [online]. [cit. 2026-02-12]. Dostupné z: <https://www.parliament.bg/en/const>
14. Constitution of France. 2008. [online]. [cit. 2026-01-12]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/France_2008.pdf
15. Constitution of Greece. 2008. [online]. [cit. 2026-02-05]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Greece_2008.pdf
16. Constitution of the Italian Republic. 2012. [online]. [cit. 2026-01-28]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Italy_2012.pdf
17. Constitution of the Portuguese Republic. 2005. [online]. [cit. 2026-02-10]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Portugal_2005.pdf
18. Constitution of the Republic of Estonia. 2015. [online]. [cit. 2026-01-15]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Estonia_2015.pdf
19. Constitution of the Republic of Latvia. 2014. [online]. [cit. 2026-02-02]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Latvia_2014.pdf
20. Constitution of the Republic of Lithuania. 2006. [online]. [cit. 2026-01-22]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Lithuania_2006.pdf
21. CSINK, Lóránt a László TRÓCSÁNYI, eds., 2022. Comparative Constitutionalism in Central Europe: Analysis on Certain Central and Eastern European Countries [online]. Miskolc – Budapest: Central European Academic Publishing, 448 s. [cit. 2026-02-25]. Dostupné z: <https://doi.org/10.54171/2022.lcslt.ccice>
22. CSINK, Lóránt, 2022. Comparative Constitutionalism in Central Europe – Summary. In: Lóránt CSINK a László TRÓCSÁNYI, eds. Comparative Constitutionalism in Central Europe: Analysis on Certain Central

- and Eastern European Countries [online]. Miskolc – Budapest: Central European Academic Publishing, s. 441 – 447. [cit. 2026-01-11]. Dostupné z: <https://doi.org/10.54171/2022.lcslt.ccice>
23. CYUŇCZYK, Filip, 2021. Powrót do przeszłości? O przemianach prawnych mechanizmów regulacji pamięci zbiorowej w Hiszpanii z perspektywy Europy Środkowej. In: *Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej* [online]. Roč. 28, č. 3, s. 22 – 38. [cit. 2026-01-13]. Dostupné z: <https://doi.org/10.36280/AFPiFS.2021.3.22>
24. ČEPULO, Dalibor, 2022. The Constitutional Development of Croatia. In: Lóránt CSINK a László TRÓCSÁNYI, eds. *Comparative Constitutionalism in Central Europe: Analysis on Certain Central and Eastern European Countries* [online]. Miskolc – Budapest: Central European Academic Publishing, s. 37 – 56. [cit. 2026-01-18]. Dostupné z: <https://doi.org/10.54171/2022.lcslt.ccice>
25. DARBO kodeksas. 2016. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas (Zákon č. XII-2603) [online]. e-TAR. [cit. 2026-02-14]. Dostupné z: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f6d686707e7011e6b969d7ae07280e89>
26. Denmark's Constitution of 1953. 2013. [online]. [cit. 2026-02-14]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Denmark_1953.pdf
27. DENMARK.DK, 2011. Constitution Day [online]. [cit. 2026-02-14]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20110907034936/http://www.denmark.dk/en/menu/Lifestyle/Traditions/Constitution-Day.htm>
28. DET FAGLIGE HUS, 2025. Er grundlovsdag en fridag? [online]. [cit. 2026-02-13]. Dostupné z: <https://www.detfagligehus.dk/faa-hjaelp/raad-og-regler/i-arbejde/ferie/er-grundlovsdag-en-fridag/>
29. DOBROWOLSKI, Marek a Dorota LIS-STARANOWICZ, 2022. (Im)permanence of Polish Constitutionalism: in Search of an Optimal Vision of the State. In: Lóránt CSINK a László TRÓCSÁNYI, eds. *Comparative Constitutionalism in Central Europe: Analysis on Certain Central and Eastern European Countries* [online]. Miskolc – Budapest: Central European Academic Publishing, s. 89 – 108. [cit. 2025-12-28]. Dostupné z: <https://doi.org/10.54171/2022.lcslt.ccice>
30. ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA, 2025. Greek Independence Day. [online]. [cit. 2026-02-10]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Greek-Independence-Day>
31. ERDŐSOVÁ, Andrea, 2022. The Constitutional Development of Slovakia. In: Lóránt CSINK a László TRÓCSÁNYI, eds. *Comparative Constitutionalism in Central Europe: Analysis on Certain Central and Eastern European Countries* [online]. Miskolc – Budapest: Central European Academic Publishing, s. 149 – 172. [cit. 2026-01-15]. Dostupné z: <https://doi.org/10.54171/2022.lcslt.ccice>
32. ESTATUTO de los Trabajadores. 2015. Real Decreto Legislativo 2/2015, de 23 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores [online]. Boletín Oficial del Estado. [cit. 2026-01-25]. Dostupné z: https://www.boe.es/biblioteca_juridica/abrir_pdf.php?id=PUB-DT-2025-139
33. EUROPEAN MEDICINES AGENCY, 2025. European Union Member State Public Holidays Recorded in CTIS Year 2026. [online]. Amsterdam: EMA. [cit. 2026-02-17]. Dostupné z: https://www.ema.europa.eu/en/documents/other/european-union-member-state-public-holidays-recorded-ctis-year-2026_en.pdf
34. FORET, François, 2010. European Political Rituals: a Challenging Tradition in the Making. In: *International Political Anthropology* [online]. Roč. 3, č. 1, s. 59 – 78. [cit. 2026-01-22]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/fss/podzim2013/SOC587/um/Contemporary_Rituals.pdf
35. Germany's Basic Law of 1949. 2012. [online]. [cit. 2026-01-08]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/German_Federal_Republic_2012.pdf
36. GRIMM, Dieter, Mattias WENDEL a Tobias MAYER, 2019. European Constitutionalism and the German Basic Law. In: Anneli ALBI a Samo BARDUTZKY, eds. *National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law* [online]. The Hague: T.M.C. Asser Press, s. 407 – 492. [cit. 2026-02-05]. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-94-6265-273-6_10
37. GUȚAN, Manuel, 2022. Romanian Constitutional Identity in Historical Context. In: Lóránt CSINK a László TRÓCSÁNYI, eds. *Comparative Constitutionalism in Central Europe: Analysis on Certain Central and Eastern European Countries* [online]. Miskolc – Budapest: Central European Academic Publishing, s. 109 – 129. [cit. 2026-02-02]. Dostupné z: <https://doi.org/10.54171/2022.lcslt.ccice>
38. HALÁSZ, Ivan, 2019. Minulosť a symbolika v ústavách štátov strednej Európy. Praha: Ústav státu a práva AV ČR. ISBN 978-80-87439-41-8.

39. HELLENIC REPUBLIC, 2025a. The Hellenic Republic – Government and Politics. In: Ministry of Foreign Affairs [online]. [cit. 2026-02-17]. Dostupné z: <https://www.mfa.gr/uk/en/about-greece/government-and-politics/the-hellenic-government.html>
40. HELLENIC REPUBLIC, 2025b. National Holidays [online]. Ministry of Foreign Affairs. [cit. 2026-02-17]. Dostupné z: <https://www.mfa.gr/missionsabroad/en/netherlands-en/other-services/greek-public-holidays-for-2023.html>
41. HIRSCH BALLIN, Ernst, 2020. Constitutional identity in the Netherlands: Sailing with others. In: Christian CALLIESS a Gerhard VAN DER SCHYFF, eds. Constitutional identity in a Europe of multilevel constitutionalism [online]. Cambridge: Cambridge University Press, s. 222 – 242. [cit. 2026-02-10]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/9781108616256.011>
42. KRŪMA, Kristīne a Sandijs STATKUS, 2019. The Constitution of Latvia – A Bridge Between Traditions and Modernity. In: Anneli ALBI a Samo BARDUTZKY, eds. National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law [online]. The Hague: T.M.C. Asser Press, s. 951 – 995. [cit. 2026-02-18]. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-94-6265-273-6_20
43. KRUNKE, Helle a Trine BAUMBACH, 2019. The Role of the Danish Constitution in European and Transnational Governance. In: Anneli ALBI a Samo BARDUTZKY, eds. National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law [online]. The Hague: T.M.C. Asser Press, s. 269 – 314. [cit. 2026-01-12]. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-94-6265-273-6_7
44. LAG om allmänna helgdagar. 1989. Lag (1989:253) om allmänna helgdagar [online]. [cit. 2026-02-05]. Dostupné z: <https://data.riksdagen.se/dokument/sfs-1989-253>
45. LIKUMS Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām. 1990. Likums „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” [online]. Likumi.lv. [cit. 2026-02-22]. Dostupné z: <https://likumi.lv/ta/id/72608-par-svetku-atceres-un-atzimejamam-dienam>
46. LINDEN-RETEK, Paul, 2023. Constitutional Patriotism as Europe’s Public Philosophy? On the Responsiveness of Post-National Law. In: Jan DE POORTER et al., eds. European Constitutional Imaginaries: Between Ideology and Utopia [online]. Oxford: Oxford University Press, s. 259 – 278. [cit. 2026-01-28]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/oso/9780192855480.003.0012>
47. LOI relative aux jours fériés. 1974. Loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés [online]. [cit. 2026-01-20]. Dostupné z: <https://refli.be/fr/lex/1974010407>
48. LEGE nr. 120. 1995. Lege nr. 120 din 8 decembrie 1995 privind proclamarea „Zilei Constituției României” [online]. [cit. 2026-02-16]. Dostupné z: <https://legislatie.just.ro/Public/RezultateCautare?titlu=120+08+12+1995>
49. MÁTÉ-TÓTH, András a Gábor Attila FELEKY, 2009. Civil Religion in Central and Eastern Europe: An Application of an American Model. In: Americana: E-Journal of American Studies in Hungary [online]. Roč. 5, č. 1. [cit. 2026-02-22]. Dostupné z: <https://americanajournal.hu/index.php/americanajournal/article/view/45326>
50. MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK, 2009. National Days 2009 [online]. The Protocol Department. [cit. 2026-02-15]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20200605102011/https://um.dk/en/about-us/the-protocol-department/publications/the-copenhagen-diplomatic-list/~media/UM/English-site/Documents/About-us/The%20Protocol%20Department/NationalDays2009.aspx>
51. NERGELIUS, Joakim, 2019. The Constitution of Sweden and European Influences: The Changing Balance Between Democratic and Judicial Power. In: Anneli ALBI a Samo BARDUTZKY, eds. National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law [online]. The Hague: T.M.C. Asser Press, s. 315 – 361. [cit. 2026-01-14]. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-94-6265-273-6_8
52. NORDISKA MUSEET, 2025. Sveriges nationaldag. In: Nordiska museet [online]. [cit. 2026-02-16]. Dostupné z: <https://www.nordiskamuseet.se/utforska/hogtider/sveriges-nationaldag/>
53. PISTAN, Carna, 2020. Collective Memory in the context of European integration processes: some critical reflections on the EU politics of remembrance. In: De Europa [online]. Roč. 3, č. 2, s. 21 – 38. [cit. 2026-01-15]. Dostupné z: <https://doi.org/10.13135/2611-853X/4515>

54. PIZZININI, Anna Maria, 2024. Austria's Status of Neutrality: The Alpine State's Commitment to the Concept of Permanent Neutrality as a Small State Navigating Increased Global Tension [online]. Master's thesis. Reykjavík: University of Iceland. [cit. 2026-01-28]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/1946/46136>
55. PÜHADE ja tähtpäevade seadus. 1998. Pühade ja tähtpäevade seadus [online]. Riigi Teataja. [cit. 2026-01-28]. Dostupné z: <https://www.riigiteataja.ee/akt/120122022005>
56. Romania's Constitution of 1991. 2003. [online]. [cit. 2026-02-18]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Romania_2003.pdf
57. REAL Decreto 2403/1985. 1985. Real Decreto 2403/1985, de 27 de diciembre, por el que se modifica el artículo 45.1 del Real Decreto 2001/1983, de 28 de julio, en materia de fiestas laborales [online]. Boletín Oficial del Estado. [cit. 2026-02-10]. Dostupné z: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1985-26901>
58. RUSIŇÁK, Peter, 2003. Priority portugalskej zahraničnej politiky. In: Medzinárodné vzťahy [online]. Roč. 1, č. 2, s. 119 – 140. [cit. 2026-02-12]. Dostupné z: https://fmv.euba.sk/www_write/files/dokumenty/veda-vyskum/medzinarodne-vztahy/archiv/2003/MV2003-2.pdf
59. Sweden's Constitution of 1974. 2012. [online]. [cit. 2026-01-30]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Sweden_2012.pdf
60. SYLIWONIUK-WAPOWSKA, Agnieszka, 2013. Malta's national holidays as a reflection of history and identity of the Maltese people. In: Społeczeństwo i Polityka [online]. Roč. 35, č. 2, s. 263 – 287. [cit. 2026-02-14]. Dostupné z: https://www.academia.edu/21735912/Malta_s_national_holidays_as_a_reflection_of_history_and_identity_of_the_Maltese_people
61. SZABÓ, István, 2022. The Legacy of the Habsburg Empire in the Constitutional Traditions of Successor States. In: Lóránt CSINK a László TRÓCSÁNYI, eds. Comparative Constitutionalism in Central Europe: Analysis on Certain Central and Eastern European Countries [online]. Miskolc – Budapest: Central European Academic Publishing, s. 21 – 36. [cit. 2026-01-18]. Dostupné z: https://doi.org/10.54171/2022.lcslt.ccice_2
62. THE SLOVAK SPECTATOR, 2025. News digest: Workers in Slovakia clock in on September 1. In: The Slovak Spectator [online]. 2025-09-01. [cit. 2026-02-20]. Dostupné z: <https://spectator.sme.sk/politics-and-society/c/news-digest-for-the-first-time-in-32-years-slovaks-went-to-work-on-september-1>
63. VAS, 2025. 22 септември – Ден на независимостта на България. In: Върховен административен съд [online]. [cit. 2026-02-11]. Dostupné z: <https://www.vas.bg/bg/a/22-septemvri-den-na-nezavisimostta-na-blgariya>
64. VIKARSKÁ, Zuzana a Michal BOBEK, 2019. Slovakia: Between Euro-Optimism and Euro-Concerns. In: Anneli ALBI a Samo BARDUTZKY, eds. National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law [online]. The Hague: T.M.C. Asser Press, s. 835 – 886. [cit. 2026-01-25]. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-94-6265-273-6_18
65. USTAWA o dniach wolnych od pracy. 1951. Ustawa z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz.U. 1951 Nr 4 poz. 28) [online]. [cit. 2026-02-18]. Dostupné z: <https://eli.gov.pl/eli/DU/1951/28/ogl>
66. XUEREB, Peter G., 2019. The Constitution of Malta: Reflections on New Mechanisms for Synchrony of Values in Different Levels of Governance. In: Anneli ALBI a Samo BARDUTZKY, eds. National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law [online]. The Hague: T.M.C. Asser Press, s. 141 – 178. [cit. 2026-02-16]. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-94-6265-273-6_4

Mladá veda

Young Science

ISSN 1339-3189